

የብንደ ከዲን እዋዬ

መጽሐፍ†

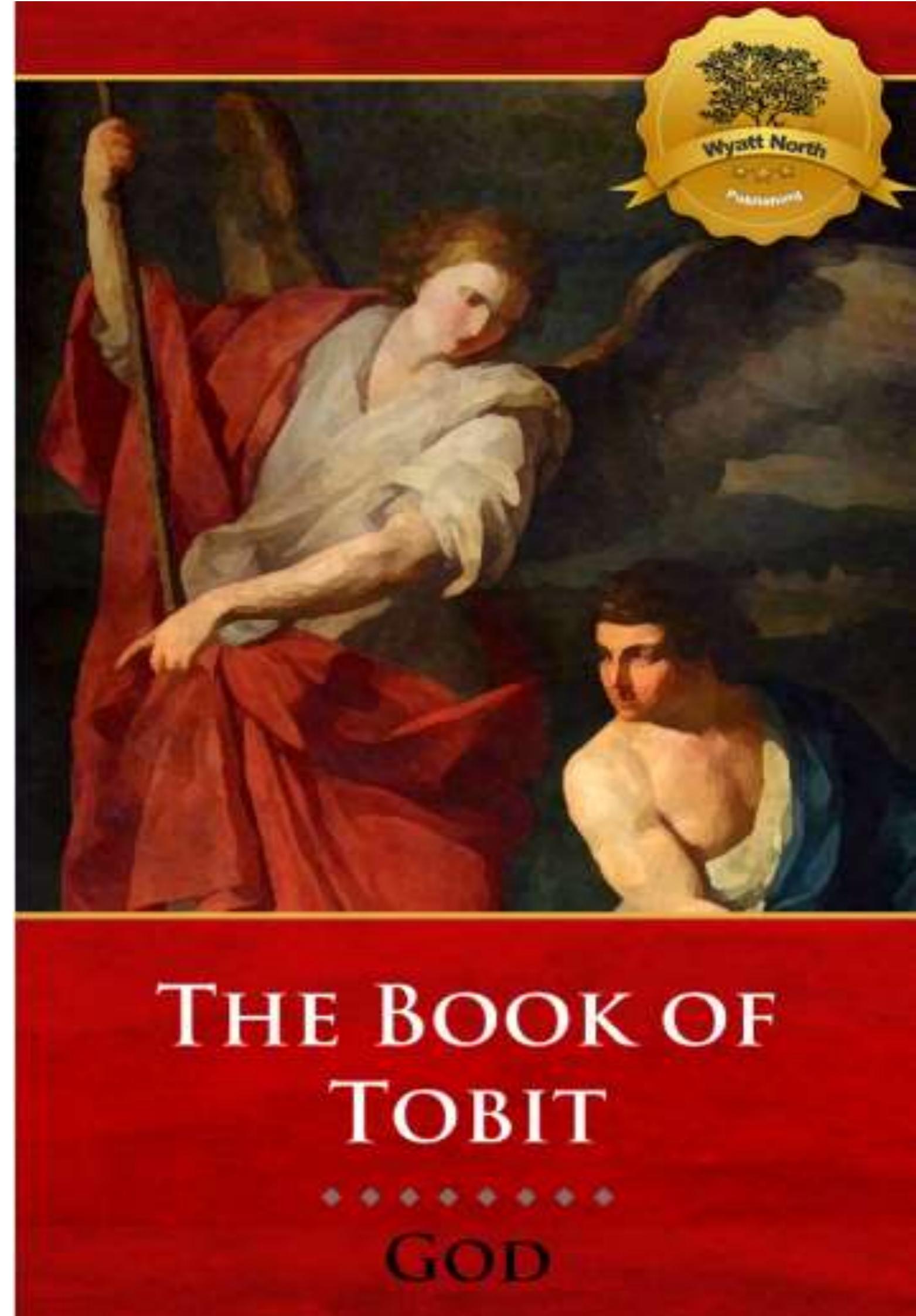
(*Old Testament Apocryphal Books*)

□ ተብିତ መጽ

(The Book of Tobit)

የተያወች ዘመን - 225-175 ክ/ዘመን

- በአይሁድ ስደተኞች እንደተዳደሪያ ይገመታል::
- የመጀከና ታሪክ በዋናናነት ሲለ መጠት መገለጥ የያዘ
ስለምን ሲለ ጉሳት ያስተምራል::
- ከርስትያኖችም የማይቀበለበት ምክንያት ታሪክው እና
ሥነ መለከተዋቸው ታግርሱ ሲለማስተዋለበት ነው “ልጅ
ምንፈዋት የምታደርጋው እኔ ከምት ታደሰነቸ
ታረፈቻለቸ” ምል 14-11::

ማዲክኬ ሲሆን

(The Book of Sirach)

፩+፭፻፲፭ ከመን - 200-175 ዓ.ም

- ይህንን መጽሐፍ የგራმ. በንሰረያ የተባለ እናሁናዊ
ስው ነው::
  - መጽሐፍም እንደ ጥበብ መጽሐፍ ይቀመራል::
  - ከርስትያኖችም የሚያቀበለበት ምክንያት ሥነ መለከታዊ
እስተዋወጪዎች ከሌላው መጽሐፍ ቁጥር እስተዋወጪዎች
ዚ ስለማቅረቢ ነው “እገቱን የሚያከበር ሌሎች ንጥረቱ
ይከፈለታል” ምዕ 3÷3::

רונכבר בוחו מירון, הינכבר לערין ואגזא אשלוחית אמר
לא אאנט אנטו. עון טובר לאונוח לשוענס עזינה לאג
טשה: פו ערווים רעה תשבון טעה עזנייל ליל נובה תניע
נטו. פל-להם לא חתנו לאמה בט. יכיניך, כונס קי
שוויא רעיס תלשעס שטן קסט. חונטואק ואנערער
הניז אנד וואנט לאט. פאן זידע געטונט איזט וילא
ויזט האכיה שענאו ביטחון איש בס שעאייע ומיעט
וכ ריע בזיד: לאחמיין בשונא לוד כיכחאת רושן זוחזק:
ובס אס יטצעט ויהלך בעחות. חונט לבר להויר מאלט
זהה לו כמבלוזו. זילג אונען להשחטער ודע אונזרת
זונאה. לא תעמידו אצלי לאה וחדתך וגעלה זונען
טאושיבתו לויינע לאה ובזקש אושבך. ולאחוור לשין
אברה. לאענטו התחאנץ. מג' יוזך חוגד נשוך ונכל
ען הקרב בחתן: כו' חוגר לאשת זיזזן ומתרגל
בשעתו לא-ישראל: עד אבער בוש לאשרא ולזא
טעמך. לא, תגלה לך ואמ תפול לך וויל להעיל עת
עלך לאיזו יענאמס נמוש לא ואכלילך. נשבתו ותפלה
עד ובלכו יחשוב מה מירות עמלות: ובס אט גלעינו
ודמייע אויב אם אצא עות לא ישבעץ אם דע
קראי נמצא שם כאיש צוינך ויחפש עזבי: ראש
יעעה העוף ידו ולוחב החותש ושנא פנץ. נגע ליזות
תדבק יא זחוט סאלץ לילד ורכז.
גביד אילין מה טא זונעשו מאלק מה עונחכבר,
מה זחדר פרוד ז סייר אעד הוא עזשכו הזא ושמדי
או איה זחדר עשור גהיל. עשור. ענה הוא ותנויד
ועל דל' וועה הגא יתחנן. אט תלכדר לו ועבד בר אס
תברען זחמל ערין. אט שליך יטוכ דליך עאר ווישער
ולא זיגאל זעניך זען ערין והשועטן ושותק זעניך זעניך זעניך

בגדי כלוד תלבשך ועטולת תכלהת ערנאווילו אם
תחטיא בנו תונחט ואס דשספ לאקעעלס אס זונבא
נשאע והט אמיגן וטוטו: טלאיז אופז לישאנז ואעל
ביעז לייעארו: ראה מנטז איזטעריזו ותשרוין ביטפיו
רגלי: גאנטונגנער ביהאנער עליין ופצעו ונהה תלמידו:
זהוא ובין ליכר ואטשי גאנז וואלקי: פלאערש ליכרען
אי ישיק רעד האזיך אנטזוינטאך: קא אדע חזרעו על
אח פגית צורה שמנעטו שתוכח לן מאשלו ווון מלון
אלטוב פwid שטעסיך יפער גלעדי וווני מלך קא הנטכוו
קא ליכחט זאואר מאשו אס איזן לד' חיל זאעכדא חזון
קא הנדר לאפוי נדיב וטעהן בענברתמייך: קא אטישען
בעודת שעניר קא אטוויל בקאלטי: קא ליכשור דשענותה
ליילאחת לאתנץיה: קא חייז בעכאי אלמא עבדהו לי
גאל נזאוזה: קא אטחצדר בתפילה ובערקה קא תטענער
קא אטבז לאונש באלר לויז זנד פו וט אלות ואשען
קא אחריו שחאט עלאח ווון גל רעד וחבר חדו: קא תחפז
ליחס על להаш פו וקיוטו לאתנעט: קא אטסוב עדית
שרויט ווינזון זבד בטפיהו קא אחשובך פלאתי עט
ולדי עפליז לא אועבר: מעד אאד השפיל גאותי תקזות
אנוש רייא: קא האיז לא אדר לפרץ גל מען וראזידרכו:
קא תאמיר אוואכ בליך וואח תלוי מואב אופרו אל
תיגאלס אשה מאשלות וטוכת חן מגוינוט: קא אטער
כאעל עס איאת ווון שופך וואן נפשו: עלייד מאשוויל
חבל לנפש¹: זאנגע מאגען חופשי קהיעך לאן מעיר
אם אאנגה קיא דעלאיריא: בזיס פַּרְפָּר איזט זאנ
לזס רשייט גנעווילאיט: גנות לך פערד שארם וו איז
ארט פנסטו היזא גאנחא עסן וו נזון גבר צדרו
ואהו גע קא תטענער ושענאה קא תאמין פז: פיליק פוד

□ መጽሐፈ በርሃ

(The Book of Baruch)

የተዘጋጀት ኮሚሽን - 200 ዓ.ም

- መጽሐፍ በጥቃላለ የሚያስተምረው ስለ ቤተመቅደስ
ስርዱት እና ስለ ሁኔታዎች ነው::
- መጽሐፍ በርሃ እንደገኘው በነገሥም የመጽሐፍ ቅዱስ
አዋጅዎች ሌላ ደንብ በእርስ ስም እንደገኘው በማስረጃ
ያስረዳል ::
- ክርስቶያኖች ይህን መጽሐፍ የሚያቀበሉት ፈዴንያት
ሁን መለከታዊ እና ታሪክዎች ስህተቶች ስለማስረጥዎች
ነው “የህይወት መገኑ የህንወን ሁኔታን ለምን ተወ”
ምዕስ 3፡3 ::

The Book of Baruch

[The New Apocryphal Series]

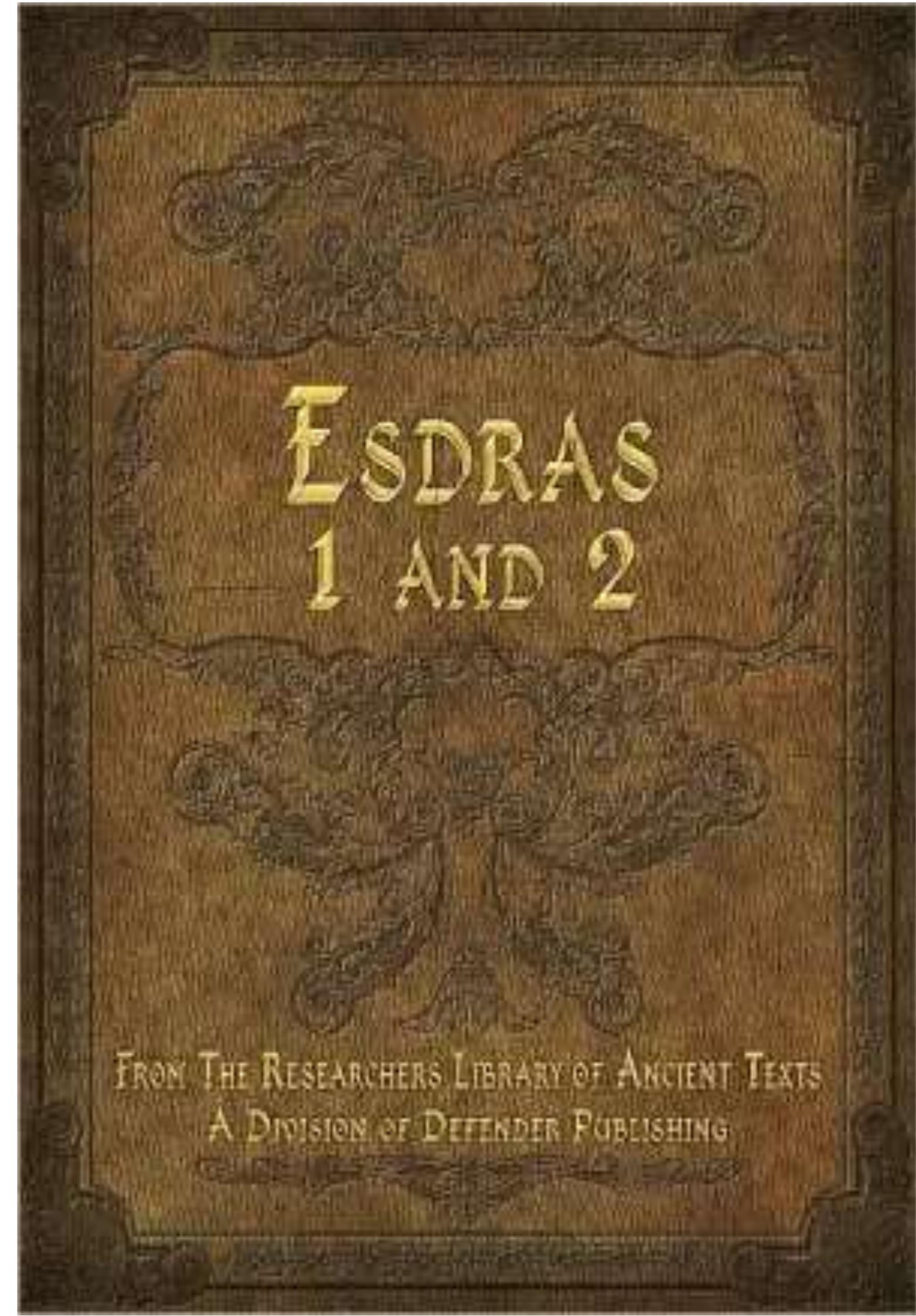
Baruch

❑ ዕዘሱ ስተላል እና ከልዕ

(First and Second Esdras)

የተዘጋጀ ዘመን - 440-300 ክ/ዘመን

- ዕዘሱ ስተላል የሚያውራው ሲለ ዕዘሱ የግል ታሪክ እና አይሁዳን የዘር ሰረዓ ነው::
- ዕዘሱ ካልዕ ደግሞ ሲለምድቦት ሲለፍርድ እና ሲለመገለጥ ነው::
- ክርስቲያኖችም የሚያቀበሉበት ፌዴንያት ሲለ መሰረቱ እና ሲለ መጨረሻ ዘመን የሚያስተምረው ተምህርት አስተምህር ጋር የሚታይ ሲለሆነ ነው “የለ ህተም ከገለፋቸ መንግስት ስማያትን አቶወርስለም” ጥዃ 5:2 ::

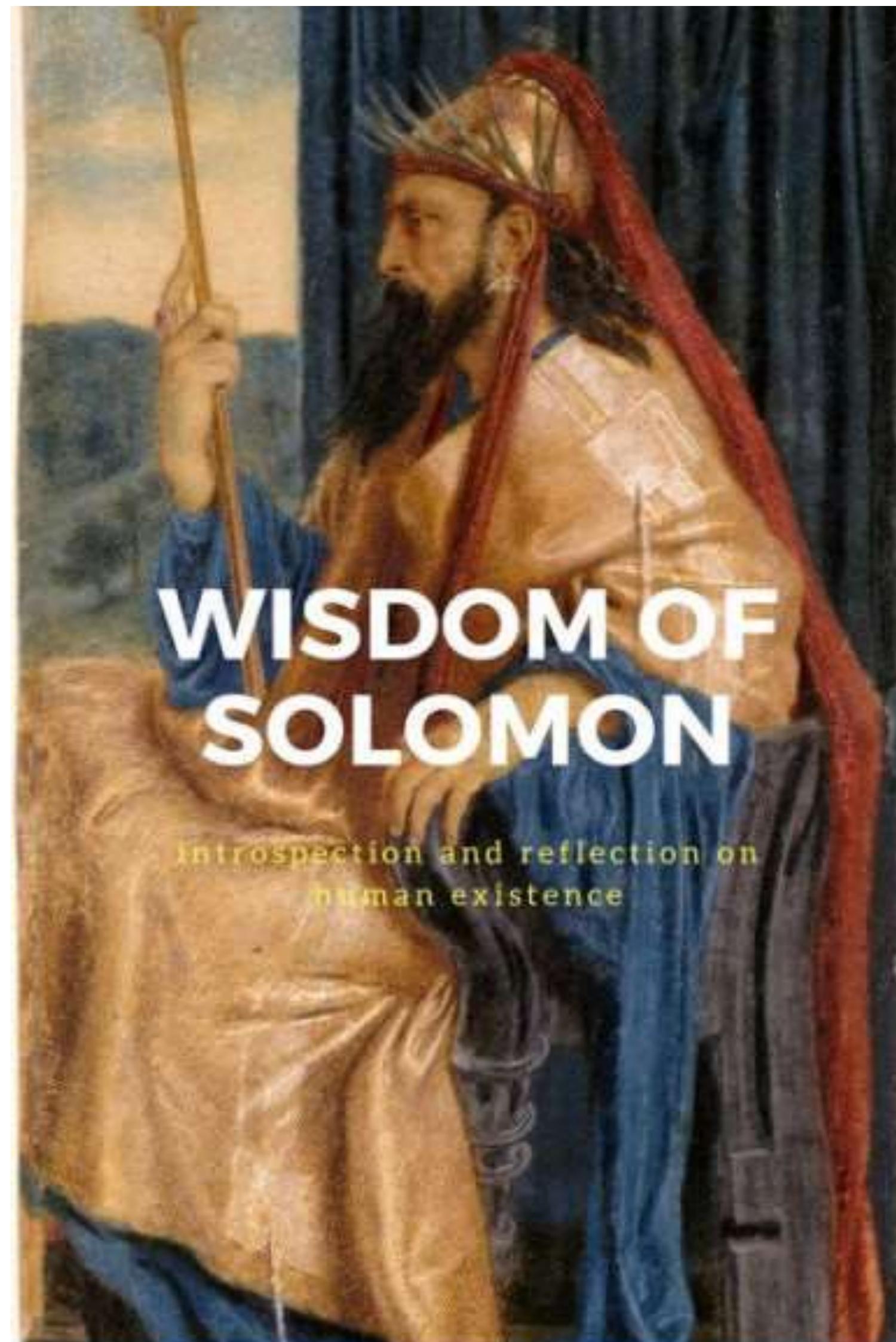

❑ የሰላምኑ ቅበብ

(*Wisdom of Solomon*)

የተዘፈበት አመን - ፩፭ ክ/አመን

- ይህ መጽሐፍ የጥበብ መጽሐፍ ስሆን አይሁዳነትን
ከበር እና ሁይማኖት የለስነትን አንዳንድ ፍልሰፍናዎችን
የሚችውም መጽሐፍ ነው::
- ካርስቲያኖችም ይህንን መጽሐፍ የሚረቀበለበት
ምክንያት ሲለ እግዢዕብቱ ማንነት እና ሲለ ደንት
የተሳሳተ አስተዋወር ሲለለው ነው “በዚህ ጥበብ
እውቅ በዘመኑ ይኝ” ምል ፭ ::

WISDOM OF
SOLOMON

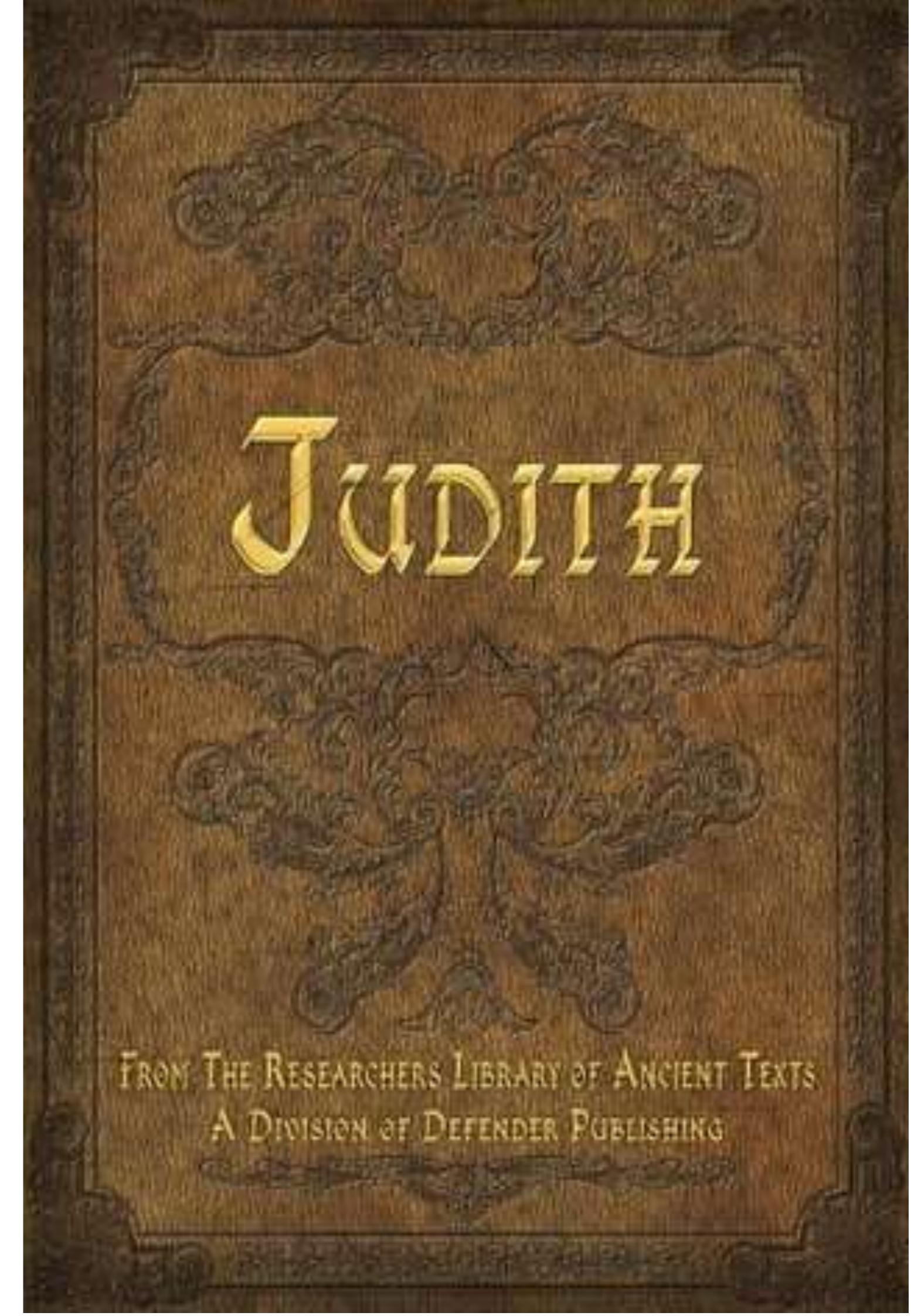
Introspection and reflection on
human existence

❑ መጽሐፈ የዚት

(The Book of Judith)

የተዘፈበት አመን - 100 ዓ.ም

- ይህ መጽሐፍ የሚያውጭው ሲሆን ማግኘቱ በፊጥሪ
ከመመረጥ እና ከመራተኞች የተሳይሱ እንደ ሆነ ነው::
- የመጽሐፍ ጥሩ እና አይታዎችም::
- ከርስቲያኖችም ይህንን መጽሐፍ የሚያቀበሉበት
ምክንያት ስነመለከታዊ እና ታሪክዎች ተገልጻች
ስለሚሰተዋልበት ነው (ምዕስ 9 ቁ.1-5፣ የምዕስ 13 ቁ.10-15)::

□ ከልተ ደቀቀ

(Prayer of Azariah)

የተያዙበት ዘመን - 2 ክ/ዘመን

- ይህ መጽሐፍ በተለምዶው ለነበረ ደንኩል እንዳደረሰው በገመትም የታሪክ ምሁራን በተዘጋጀት ገዢ እና በተዘጋጀት በታ ምከንያት ደንኩል እንዳደረሰው ይገመታል::
- ካርስተያኖችም ይህንን መጽሐፍ የማይቀበሉበት ምከንያት ካመልህል ደንኩል የሱ ማቅረቢ ስለሆነ ነው :: ክሩ በሆነ በብልጣና እና ጥልካን (ምዕ 1÷8)

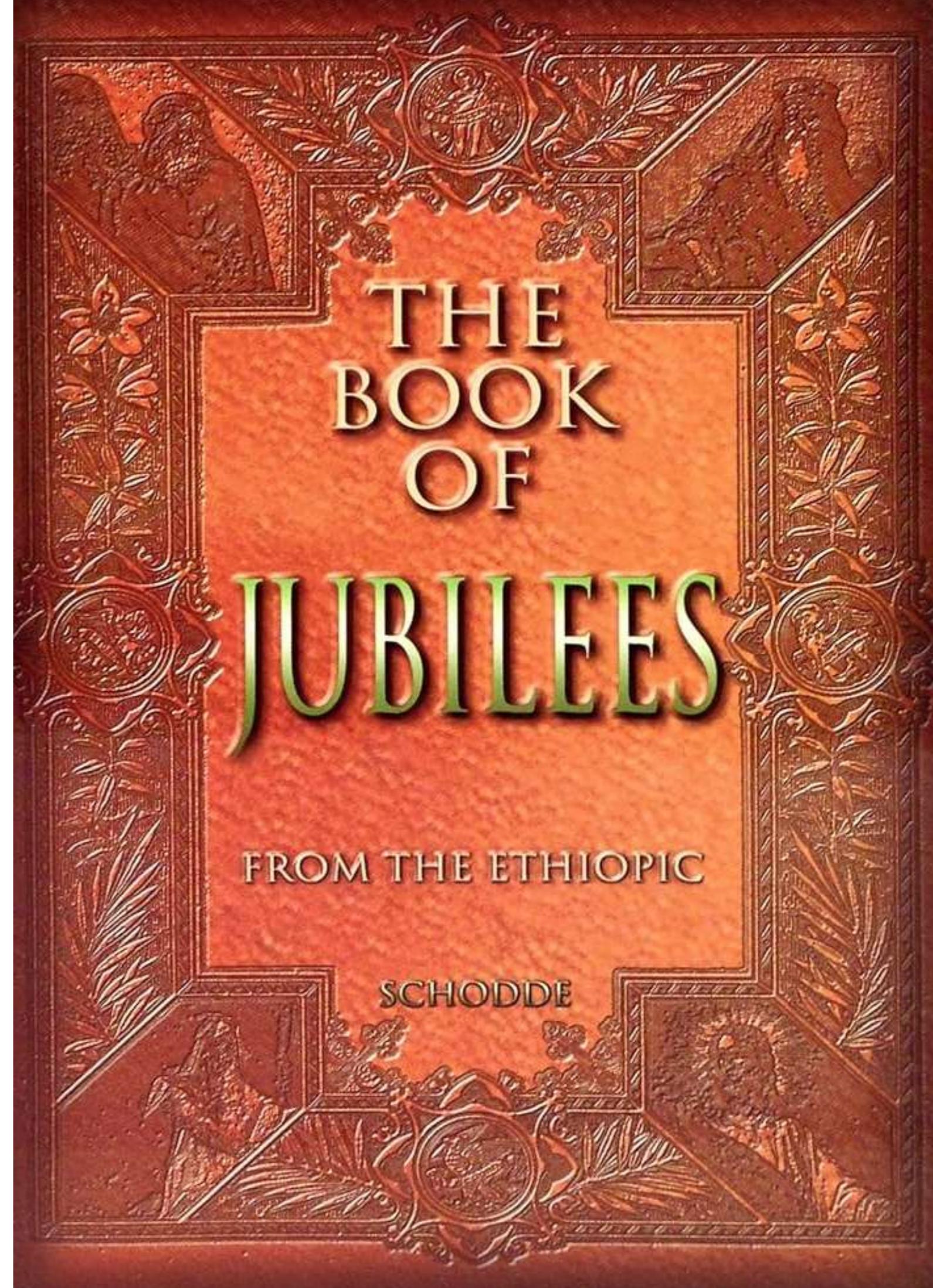

□ መጽሐፈ ከኑስ

(The Book of Jubilees)

የተዘጋጀት ኮፍን - 140-100 ፊ.፩

- ይህ መጽሐፈ በዋናነት ከዘመኑ እስከ ከዘመኑ 12 ደረሰኝ
የለውን ትርከቶች እንደማማሪያ የተዘጋጀ ነው::
- የመጽሐፈ ጥሩ እና የተዘጋጀት በታ የማይታወቂ
በሆኑም የተዘጋጀው ማን የመጀኑን ሁኔታ ለመደገፍ ነው::
- ከርስቲያኖችም ይህንን መጽሐፈ የማይቀበሉበት
ምክንያት በታረከዎች እና ሲነመለከታዊ ለሀተተች ምክንያት
ነው (ምል 9 ቁ.1-5፣ የምል 13 ቁ.10-15)::

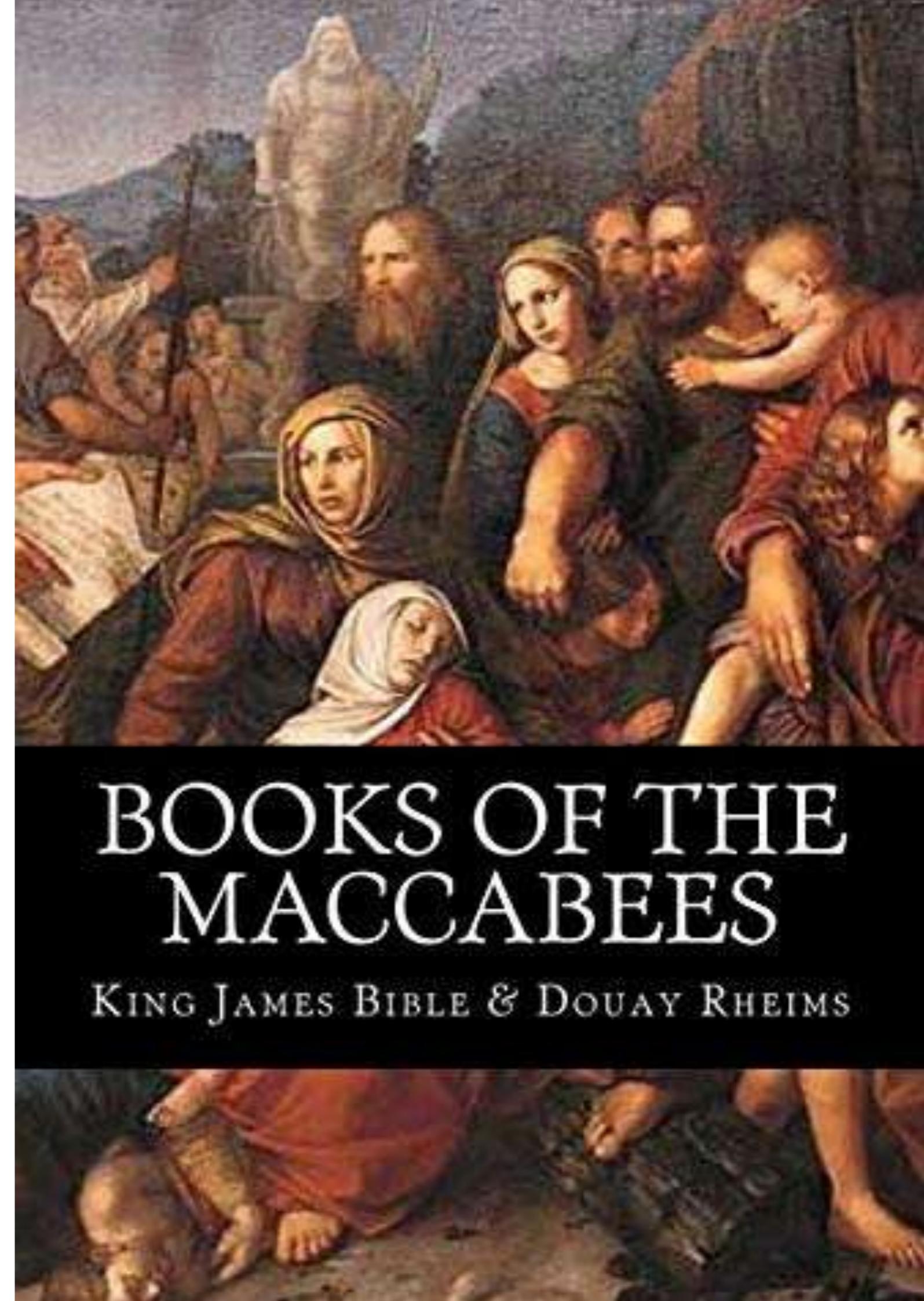

□ 1ኛ 2ኛ 3ኛ መቁጥሮን

(The Book of Maccabees)

የተዘረዘሩት ዘመን - 132-140' 161-104
አቶ 100 ዓ.ም

- ይህ መጽሐፍ የሚያውጭው ስለ መቁጥሮችን ታሪክ እና ስለ አይሁድ ታሪክ ነው::
- በአይሁድ ታሪክም በርም መፈጸምዎች መንግስት እንዲደርጋ የገኑና መጽሐፍ ነው::
- ከርስትያኖችም ይህንን መጽሐፍ የሚያቀበሉት ጥካንያት ለመታን ያለውን ማድረግን ስለማያሳተምርና ለሁይማኖታቸው በለው የሞቱትን መንግስት ስማያት እንደማግበ ስለማያሳተምር ነው “ይህን ስዋቸ ተደለ ይነታቸውም ለዘላለም ያረሰ አይፈልግምም” ዓ.ም 15::

❑ መጽሐፈ ሪሳና

(The Book of Susanna)

የተያደበት ኮስን - አዲቶችው

- ይህ መጽሐፍ ስነመለከታዊ ቅጂር ባይኖረበትም የታሪክ
ጥፊለት እና የጽሐፈ ስልጣን ስለሚከላው በከርስቲያኖች
ዘንድ ተቀባይነት የለውም (ምዕስ 1)፡፡
- እነዚህ በአዲቶችው ቤት ያገለግሎ ነበር (ምዕስ 1-5)፡፡

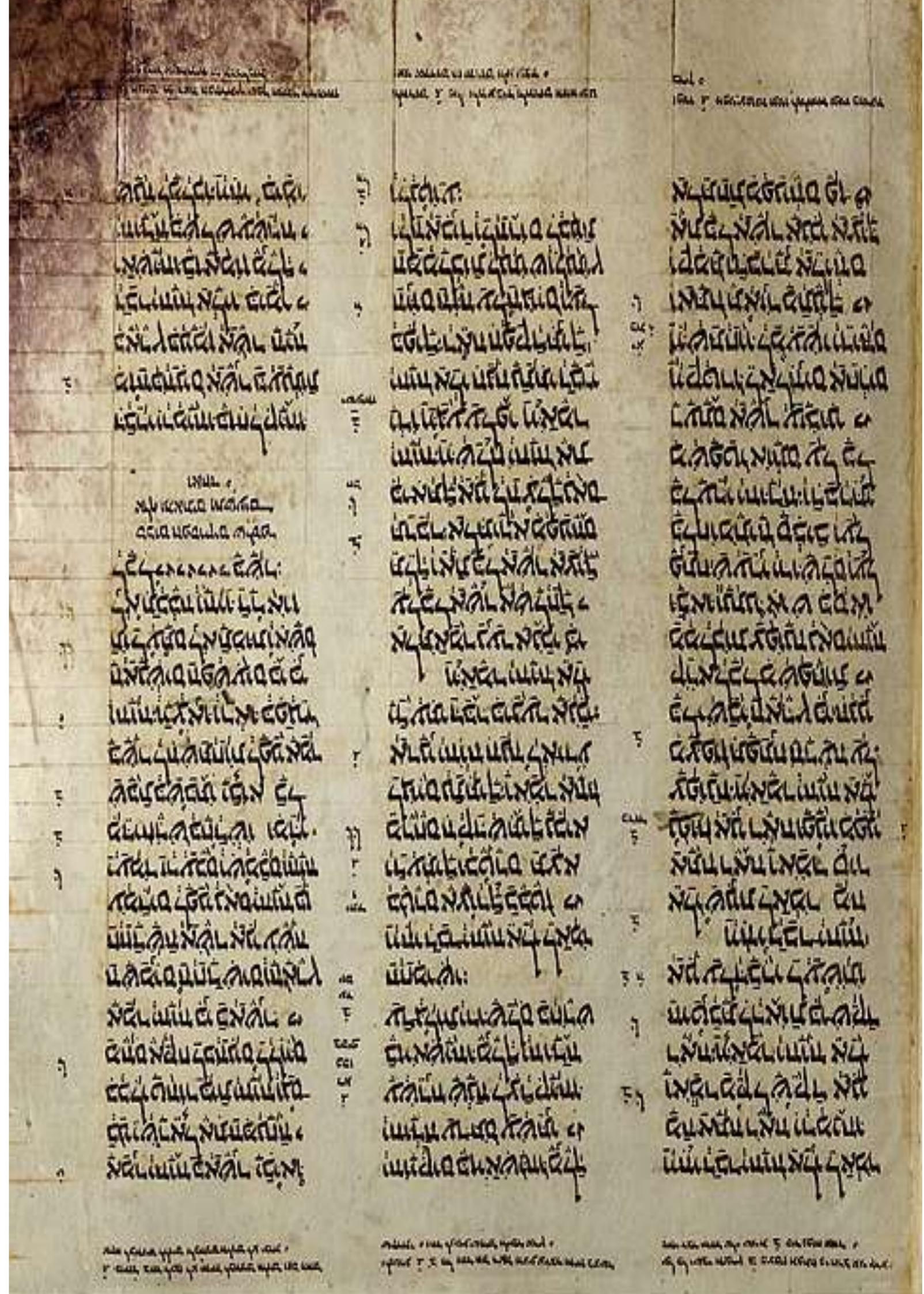

□ +၃၄ እርማያ

(The Book of Letter of Jeremiah)

የ+၃၄၀၇ ዘመን - 308 ዓ.ም

- ይህ መጽሐፍ ነበያ እርማያ እንደሸዱውና ከተጠበት
እርማያ እንደቀጣለ ቤኖርም ከታረከና ከዘገብ እንዲ
ተቀባዩት የለውም::
- የተሻዱው በይሁዳ በሁለተኛ እና በሳስተኛ ከ/ዘመን ነው::

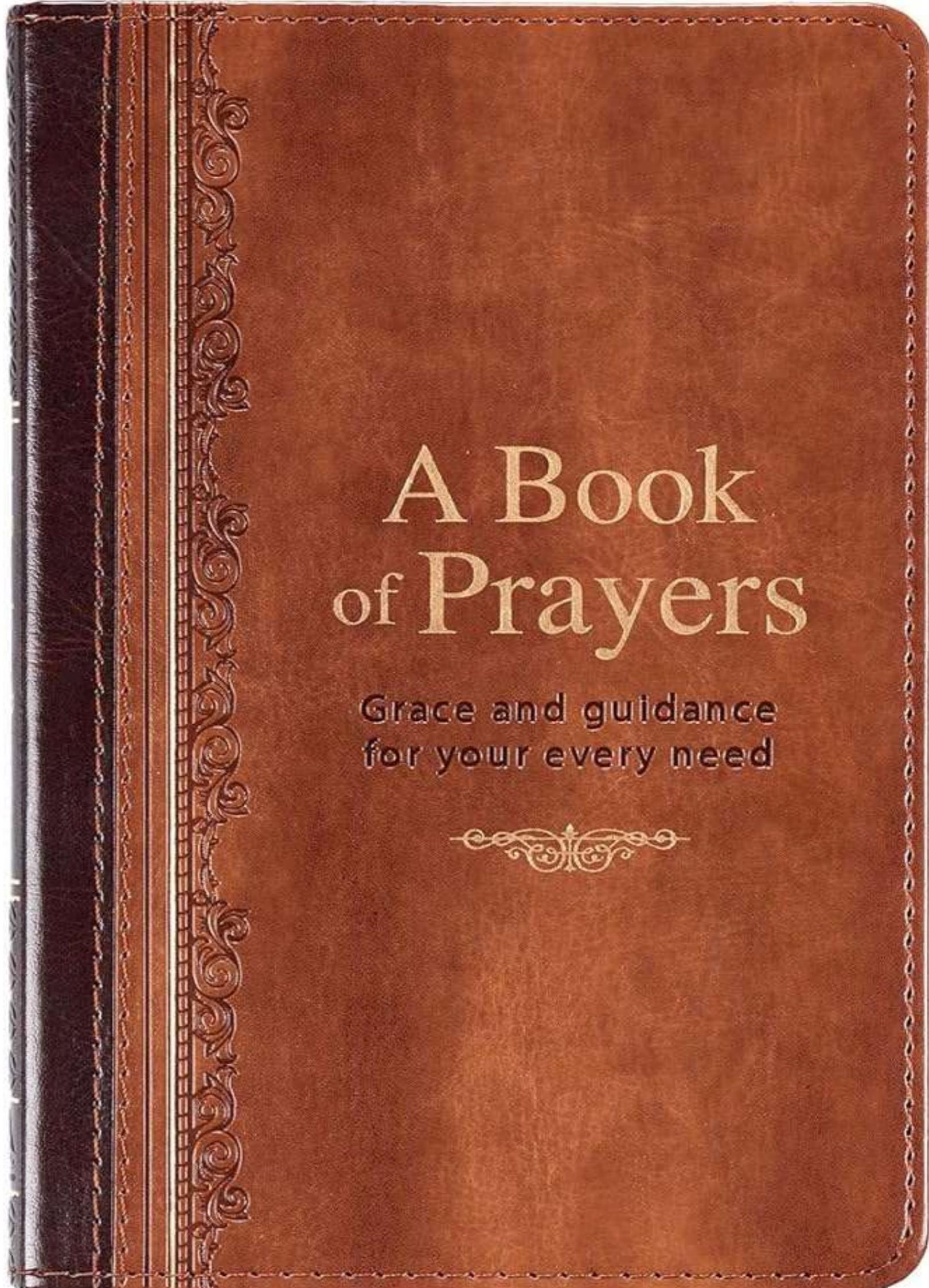

❑ መጽሐፈ ማናስ

(The Book of Prayer of Manasseh)

የተዘጋጀት ኮሚኒ - 175-164

- ይህ መጽሐፍ የተዘጋጀት በታ በይሁዳ ስ.ሆን ጽሑስ ማናስ እንደጋዥ ይገመታል::
- ከርስትያኖችም ይህንን መጽሐፍ የማይቀበለበት ምክንያት ታሪክ እና የጽሐቤት ስልጣን ስለማነው-ኑው::እንተን ለሰበድ ለአብርሃም ለይዕስኩ ለያዕቆብ እይደለም (ምδ 1)

□ + አስተር

(Additions to Esther)

የተዘጋጀ ዘመን - 302-33 ፭.፭

- ይህን መጽሐፍ የጀው መርዳከያን ወይም መጽሐፍ አስተርን የጀው ስው እንደሆነ ይገመታል::
- ካርስትያኖችም ይህንን መጽሐፍ የሚያቀበለበት ጥካንያት ካመናቸል. አስተር የዚህ በታሪክ በንግድ የሚያያዝ ስለሆነ ስው ::

בְּשָׁמָם רְאֹוֹז
וַיְחִיל בְּנֵי מִרְאָה אֶחָד וְדוֹאָךְ
אֲרָא אֶחָד שְׂוֹרוֹתָה אֶמְלָא
מִתְּרוֹג וְעַיְלָה בְּזָהָב
אֲסִיסָרִים וְמִיאָהָת מְרִיעָת
בְּמִיטָה חַתְּמָה פְּרִיאוּבָת
חַמְלָג אֶחָד וְדוֹאָךְ מְרִיעָת
לְפִתְּמָה לְכָבוֹד אֶסְלָה בְּ
בְּשָׁטָן תְּבִירָה בְּשָׁטָן
בְּאַלְמָנָה גַּמְלָנָה עַד מְשָׁחָת
תְּמִימָתָה לְכָלָל סְרִירָה

በ + ተ ደንብ

(Bel and The Dragon)

የተዘጋጀት ኮሚሽን - አደቶውቀዽ

- ይህ መጽሐፍ በውስጥ የተለያዩ መጽሐፍ ተ የሚያዝ
አሁን ገኬያዊ እና የመለከታዊ ትግራታ ይሰተዋል፡፡
- ከርስቲያኖችም ይህንን መጽሐፍ የሚያቀበሉበት
ምክንያት በአይሁድ እና በአብዛኛቸው ከርስቲያኖች
ተቀባይነት ሲለልበበው ነው፡፡ (ምዕስ 1)

Bel
and the
Dragon

❑ መጽሐፈ ፊኖክ

(The Book of Enoch)

የተያደበት ዘመን - 1ኛ ክ/ ዘመን

- ይህ መጽሐፈ የሚያውጭው ስለ ፊኖክ መግለጫች እና ስለ አገሳዎች ተርጓች እና ደነት ነው::
- የአሁን በተለምዶው ፊኖክ እንደጋዥው በነገሥም በታሪክ ምህራን ማን ተቀባይነት የሌሎው ነው::
- ከርስትያኖችም ይህንን መጽሐፈ የሚያቀበሉት ምክንያት የሚያታወቁ የአሁን በመዳሩ እና ስነመለከታዊ አስተዋዣያ ስህተቶች በተለይም ከዘኝተረት እና ከረዳይ የሆነ የሚታይ በመሆኑ ነው “እኔኝ ማን መንግሰት ስማይ ይወርሳል ሆኖን ለዘን በኋላ መርገም ይሆንበታል” የዚ

1÷25::

